

ZBORNIK RADOVA I KRATKIH SADRŽAJA

23. SIMPOZIJUMA SA MEĐUNARODNIM UČEŠĆEM
- ZDRAVSTVENA ZAŠTITA, SELEKCIJA
I REPRODUKCIJA SVINJA -

Srebrno jezero – Veliko Gradište
17. i 18. septembar 2026. godine
Hotel “Srebrno jezero”

Boehringer
Ingelheim

Пожаревац

Veterinarski specijalistički institut „Požarevac“

12000 Požarevac, Dunavska 89 B,

tel/fax: 012/554-840, 554-940

email: office@vsipozarevac.com

www.vsipozarevac.com

ОПШТИНА ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Унион МЗ доо

Кнез Милошев венац 66
Пожаревац, Србија

+381 12 22 42 12

www.unionmz.com

ORGANIZACIONI ODBOR
DVADESET TREĆEG SIMPOZIJUMA
~ZDRAVSTVENA ZAŠTITA, SELEKCIJA
I REPRODUKCIJA SVINJA~

PREDSEDNIK

Ivan Dobrosavljević

SEKRETARIJAT

Danijela Martić, Jovan Popović, Oliver Savić, Milica Lazić, Milena Živojinović,
Milica Ilić, Marija Mikić, Slavonka Stokić-Nikolić.

ČLANOVI

Adamović Vlastimir, Dimovski Slobodan, Đurić Zlatko,
Kureljušić Branislav, Lukić Miloš, Marić Zoran, Milenković Mikica,
Milićević Marina, Petrović Tamaš, Snežana Stevanović-Đorđević,
Simić Violeta, Vasilev Dragan, Vasilev Saša,
Vidić Branka, Živojinović Slobodan

STRUČNI ODBOR

Bojkovski Jovan, Haračić Dino, Ivetić Vojin, Kureljušić Branislav,
Kureljušić Jasna, Maletić Milan, Miljković Vladan, Mirilović Milorad,
Pavlović Ivan, Petrović Jelena, Petrujkić Branko,
Puvača Nikola, Prodanov-Radulović Jasna, Rogožarski Dragan,
Savić Božidar, Spînu Marina, Stančić Ivan,
Stojanović Dragica, Trajilović Dragiša, Vasiljević Teodora,
Vasilev Dragan, Vasilev Saša.

REDAKCIONI ODBOR

Ana Vasić, Ivan Pavlović, Milorad Mirilović.

LEKTOR

Ana Vasić.

Zbornik radova dvadeset trećeg simpozijuma sa
međunarodnim učešćem

„Zdravstvena zaštita, selekcija i reprodukcija svinja“
Srebrno jezero – Veliko Gradište,
17. i 18. septembar 2026. godine

Organizatori:
Veterinarski specijalistički institut „Požarevac“ i
Fakultet veterinarske medicine Univerziteta u Beogradu

Izdavač:
Hypotrade doo
8. oktobra 99,
Petrovac na Mlavi

Za izdavača:
Saša Mirković

Urednik:
Ana Vasić

Priprema za štampu i štampa
Štamparija Hypotrade

ISBN ??????

Tiraž: 200 primeraka

Požarevac 2026.

SADRŽAJ

I plenarno zasedanje:

SELEKCIJA I EKONOMIKA U SVINJARSTVU

Jasna Stevanović i Sanja Čelebićanin:

EKONOMSKE KARAKTERISTIKE SAVREMENOG UZGOJA SVINJA -----4

Vlado Vuković:

ZNAČAJ UKUPNE ŽIVOTNE PROIZVODNJE KRMAČA ----- 9

II plenarno zasedanje:

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA SVINJA

Zdravsko Tomić i Vladan Miljković:

ANALIZA EKSTERNE BIOSIGURNOSTI I OTKRIVANJE KRITIČNIH TAČAKA USMERENE NA
SPREČAVANJE UNOSA VIRUSA AFRIČKE KUGE SVINJA -----12

Zdravko Tomić i sar.:

PRIMENA COMBAT PRRS ALATKE ZA PROCENU BIOSIGURNOSNIH MERA I RIZIKA OD INFEKCIJE
NA 10 KOMERCIJALNIH FARMI SVINJA U REPUBLICI SRBIJI -----14

Jasna Prodanov-Radulović i sar.:

PROCENA NIVOA BIOSIGURNOSTI NA MALIM FARMAMA SVINJA I GAZDINSTVIMA
EKSTENZIVNOG TIPa U VOJVODINI PRIMENOM BIOCHECK.UGENT SISTEMA BODOVANJA -----24

Branislav Kureljušić i sar.:

EPIZOOTIOLOŠKE KARAKTERISTIKE AFRIČKE KUGE SVINJA NA PODRUČJU BEOGRADA TOKOM
2023. GODINE----- 29

Božidar Savić i sar.:

SINDROM HEMORAGIČNOG TRAHEITISA SVINJA (HTS) ----- 39

Nikola Cukić i sar.:

NAJČEŠĆA PATOLOGIJA URINARNOG SISTEMA SVINJA ----- 41

Igor Stojanov i sar.:

BAKTERIJSKI IZOLATI U OBJEKTIMA GAJENJA NERASTOVA I NJIHOV ZNAČAJ ----- 68

Jelena Konstantinov i sar.:

OSVRT NA SAVREMENI DIJAGNOSTIČKI PRISTUP I METODOLOGIJU UZORKOVANJA U NADZORU
VIRUSA INFLUENCE TIPa A KOD SVINJA ----- 69

Siniša Milić i sar.:

DIJAGNOSTIKA KAO KLJUČ KONTROLE BOLESTI: TRADICIONALNE I SAVREMENE METODE
UZORKOVANJA KOD SVINJA -----75

Ivan Pavlović i sar.:

INTEGRISANI PROGRAM KONTROLE PARAZITSKIH INFEKCIJA SVINJA U FARMSKIM USLOVIMA
DRŽANJA----- 76

Radomir Ratajac i sar.:

INTOKSIKACIJE SVINJA: ETIOLOŠKE RAZLIKE IZMEĐU INTENZIVNOG I EKSTENZIVNOG
UZGOJA----- 85

Jovan Bojkovski i sar.:

KONTROLA NESPECIFIČNIH ETIOLOŠKIH ČINILACA NA ZDRAVSTVENI STATUS SVINJA U
FARMSKIM USLOVIMA UZGOJA (PREGLED ISTRAŽIVANJA)----- 86

III plenarno zasedanje:

ISHRANA - SAVREMENA TEHNOLOGIJA GAJENJA I REPRODUKCIJE SVINJA

Jovan Blagojević i sar.:

PRIMENA HORMONA U UPRAVLJANJU REPRODUKCIJOM SVINJA -----95

Stevan Rodić i sar.:

ZNAČAJ LABORATORIJSKE KONTROLE KVALITETA RAZREĐENOG SEMENA U OBLASTI
REPRODUKCIJE SVINJA NA FARMI -----96

Philipp Hesecker i Cornelia Becker:

TOXIN MANAGEMENT IN SWINE – MITIGATION OF ENDOTOXIN STRESS ----- 101

Milica Laudanović i sar.:

UTICAJ RAZLIČITIH KONCENTRACIJA LANA U ISHRANI SVINJA NA ODNOS N-3 I N-6 MASNIH
KISELINA U MESU I MASNOM TKIVU ----- 102

Dejan Perić i sar.:

ZNAČAJ UPOTREBE ORGANSKIH KISELINA U ISHRANI PRASADI----- 109

Damir Rimac i Ivan Peh:

DOBROBIT SVINJA KAO ZDRAVSTVENI I PROIZVODNI ČINILAC U SAVREMENOM
SVINJARSTVU ----- 111

Damir Rimac i sar.:

OČUVANJE I EFIKASNO KORIŠĆENJE AZOTA IZ SVINJSKE OSOKE ----- 112

IV plenarno zasedanje:

BEZBEDNOST HRANE I ZAKONSKA REGULATIVA

Ana Vasić i sar.:

TRIHINELOZA U SRBIJI-SITUACIJA, IZAZOVI I PERSPEKTIVE ZA KONTROLU I SUZBIJANJE
BOLESTI-----114

Jasna Kureljušić i sar.:

SARKOCISTIOZA DOMAĆIH I DIVLJIH SVINJA: EPIDEMIOLOŠKI, VETERINARSKI I
JAVNOZDRAVSTVENI ZNAČAJ----- 119

Đorđe Đokić i sar.:

UTICAJ TOPLOTNOG STRESA NA ZDRAVSTVENI STATUS, PROIZVODNE KARAKTERISTIKE I
KVALITET MESA KOD SVINJA U INTENZIVNOM UZGOJU ----- 132

Nikola Jevtić:

ZNAČAJ PRIMENE ELEKTROOMAMLJIVAČA U PROCESU DOBIJANJA KVALITETNIH PROIZVODA
OD MESA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI KAO I ZNAČAJ I PRIMENA UREĐAJA ZA EUTANAZIJU U
PROCESU SUZBIJANJA OPASNIH BOLESTI KOD ŽIVOTINJA ----- 145

PROCENA NIVOA BIOSIGURNOSTI NA MALIM FARMAMA SVINJA I GAZDINSTVIMA EKSTENZIVNOG TIPa U VOJVODINI PRIMENOM BIOCHECK.UGENT SISTEMA BODOVANJA

Jasna Prodanov-Radulović^{1*}, Grubač Siniša¹, Milenko Rikić¹, Slobodan
Knežević¹, Dejan Bugarski¹, Jelena Konstantinov¹, Dragica Stojanović², Ivan
Pušić¹

¹Naučni institut za veterinarstvo „Novi Sad“, Rumenački put 20, Novi Sad

²Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet, Departman za veterinarsku medicinu

* autor za korespondenciju: jasna@niv.ns.ac.rs

Kratka sadržaj

Republika Srbija još uvek nema zakonom propisane biosigurnosne mere u proizvodnom sektoru svinjarstva, koje su svejevrna ključna preventivna mera kada je u pitanju afrička kuga svinja (AKS). Ova zarazana bolest je kontinuirano prisutna od 2019. godine na teritoriji Republike Srbije pri čemu je predominantan broj žarišta dijagnostikovao upravo na gazdinstvima ekstenzivnog tipa i malim farmama, tako da kvantitativna procena biosigurnosnih mera na ovim tipovim gazdinstava dobija poseban značaj. Cilj ovog istraživanja bio je da se po prvi put u Srbiji, primenom *Biocheck.UGent* sistema bodovanja, utvrdi nivo biosigurnosti na gazdinstvima ekstenzivnog tipa u Vojvodini, kao i da se ispita uticaj iskustva farmera i veličine gazdinstva na primenjene biosigurnosne mere. Studija preseka obuhvatila je 26 gazdinstava sa ukupno 3.592 grla svinja u 12 opština na teritoriji 4 okruga u Vojvodini. Prosečna ukupna ocena biosigurnosti iznosila je 65,5% (raspon 35–83%), što je bilo statistički značajno više u odnosu na prosečne vrednosti na nivou Srbije (61%), ali bez značajne razlike u odnosu na svetski prosek (66%). Interna biosigurnost (68,8%) je imala značajno više vrednosti od eksterne (64,0%). Najniže ocenjene oblasti, mere bile su kontrola posetilaca i radnika (48,7%) i uvođenje novih jedinki svinja na gazdinstvo (52,1%). Korelaciona analiza pokazala je odsustvo značajne povezanosti između nivoa biosigurnosti i godina iskustva farmera, kao i broja grla na gazdinstvu. Postignuti rezultati ukazuju da su ciljani edukativni programi neophodni za unapređenje biosigurnosti, bez obzira na postojeće iskustvo držalaca, farmera i veličinu gazdinstva.

Ključne reči: afrička kuga svinja, *Biocheck.UGent*, biosigurnost, ekstenzivna proizvodnja svinja, Vojvodina

Uvod

Proizvodni sektor svinjarstva predstavlja jednu od značajnijih grana stočanske proizvodnje u Republici Srbiji. Specifičnost proizvodnje se ogleda u tome da pored industrijskih farmi svinja, značajan deo ukupnog fonda svinja se uzgaja na seoskim gazdinstvima i malim farmama ekstenzivnog tipa, koja se generalno odlikuju manjim brojem grla, tradicionalnim ekstenzivnim elementima u okviru sistema i načina uzgoja (Prodanov-Radulović et al., 2018; Prodanov-Radulović et al., 2022). Navedeni tip gazdinstva je zastupljen na celoj teritoriji Republike Srbije a naročito u regionu Vojvodine, gde je tradicionalna svinjarska proizvodnja zastupljena u selima brojnih upravnih okruga. U postojećoj strukturi ekstenzivne svinjarske proizvodnje dominiraju gazdinstva sa uzgojem do 50 svinja različitih kategorija, koja su se u okviru mera kontrole i suzbijanja afričke kuge svinja (AKS) pokazala kao najslabija karika u efikasnoj primeni i kontroli zaraznih bolesti (Plut et al., 2023; Kureljušić et al., 2023). Afrička kuga svinja (AKS) je 2019. godine prvi put detektovana u populaciji domaćih svinja na teritoriji Republike Srbije (Miličević et al., 2019). Od tada, virus AKS je detektovan u brojnim upravnim okruzima u Srbiji odnosno svake godine se dijagnostikuje u novim upravnim okruzima ili se ponovo dijagnostikuje u okruzima na čijoj teritoriji je zarazna bolest bila već prethodno suzbijana u proteklom periodu. Tako se na primer beleći ponovna pojava i detekcija virusa AKS u istim

naseljenim mestima pa i istim gazdinstvima tokom 2023 i 2026.godine. Stoga, može se konstatovati da je virus AKS sa aspekta puteva širenja i načina prenošenja iskoristio sve nedostatke, odnosno slabosti svinjarske proizvodnje naše države (Polaček et al., 2021; Kureljušić et al., 2023). Može se slobodno reći da u populaciji domaćih svinja u Republici Srbiji, dominira ciklus prenošenja u ekstenzivnom sistemu uzgoja (seoska gazdinstva, male farme svinja lokalizovane u selima) sa povremenim unosom virusa u industrijsku proizvodnju svinja (Prodanov et al., 2023; Plut et al., 2023; Kureljušić et al., 2025). Biosigurnost, definisana kao skup mera usmerenih na sprečavanje unošenja i širenja uzročnika zaraznih bolesti, predstavlja ključni element zaštite zdravlja životinja (Dewulf J and Van Immerseel, 2018). Na gazdinstvima ekstenzivnog tipa, životinje se često drže u neposrednoj blizini stambenih objekata ljudi, sa minimalnom fizičkom separacijom odnosno gotovo stalnim, svakodnevnim kontaktom između ljudi i životinja, što je svakako jedan specifičan biosigurnosni izazov. S obzirom da naša država za sada nema zakononskom regulativom eksplicitno propisan način kontrole biosigurnosnih mera, doktori veterinarske medicine na terenu su prva linija komunikacije sa držaocima svinja kojima je neophodno na jednostavan način predstaviti i objasniti koncept biosigurnosti (Prodanov-Radulović et al., 2023; Biebaut et al., 2026). *Biocheck.UGent* sistem bodovanja, koji je razvijen na Univerzitetu u Gentu (Belgija), i predstavlja standardizovani alat za kvantitativnu procenu biosigurnosti na svinjarskim gazdinstvima i malim farmama ekstenzivnog tipa (Laanen et al., 2013). Sistem specifično evaluira eksternu biosigurnost i internu biosigurnost, pružajući numeričke ocene koji omogućavaju objektivno poređenje između gazdinstava, farmi kao i sa nacionalnim i svetskim prosecima (Caekebeke et al., 2020). Danas, uprkos značaju primene biosigurnosnih mera u okviru prevencije i kontrole AKS, svesnost o njihovom značaju kao i podaci o nivou primenjenih biosigurnosnih mera na ekstenzivnim gazdinstvima i porodičnim farmama svinja u Srbiji su ograničeni. Cilj ovog istraživanja bio je da se po prvi put u Srbiji primenom *Biocheck.UGent* sistema bodovanja koji je specifično kreiran za seoska gazdinstva i male farme svinja utvrdi nivo biosigurnosti na gazdinstvima ekstenzivnog tipa u Vojvodini, identifikuju kritične oblasti sa najnižim bodovnim ocenama, te ispita potencijalna povezanost nivoa biosigurnosti sa iskustvom farmera i veličinom gazdinstva odnosno farme.

Materijal i metode rada

Terenska istraživanja koja su obuhvatala epizootiološki nadzor, direktnu komunikaciju i anketiranje uzgajivača svinja odnosno farmera su sprovedena tokom prve polovine 2026. godine u na teritoriji Vojvodine. Istraživanjem je obuhvaćeno 26 seoskih gazdinstava i porodičnih farmi ekstenzivnog tipa, lokalizovanih u 12 opština u okviru 4 upravna okruga. Biosigurnosne mere su evaluirane primenom *Biocheck.UGent* sistema upitnika koji je kreiran specijalno za seoska gazdinstva i male farme svinja ekstenzivnog tipa (Kureljušić et al., 2025). Navedeni upitnik obuhvata osam potkategorija koje su grupisane u dve glavne kategorije: eksterne biosigurnosne mere (lokacija i smeštaj; uvođenje novih svinja; transport svinja, uklanjanje uginulih životinja i đubreta; hrana, voda, oprema i kontrola štetočina; posetioci i radnici) i interne biosigurnosne mere (upravljanje bolestima; postupanje sa životinjama; čišćenje i dezinfekcija). Svaka navedena potkategorija boduje se na skali od 0% do 100% (Caekebeke et al., 2020). Postignuti rezultati upitnika su nakon toga upoređeni sa već evidentiranim prosecima za Srbiju i svetskim prosecima iz *Biocheck.UGent* baze podataka. Statistička analiza postignutih rezultata obuhvatila je deskriptivnu statističku analizu (aritmetička sredina, standardna devijacija, raspon). Za poređenje sa nacionalnim i svetskim prosecima korišćen je jednosmerni t-test. Razlika između eksterne i interne biosigurnosti testirana je uparenim t-testom. Povezanost između bodovanja biosigurnosti, broja grla i godina iskustva ispitana je Pirsonovim koeficijentom korelacije. Statistička značajnost definisana je na nivou $p < 0,05$.

Rezultati i diskusija

Istraživanjem je utvrđeno da je proizvodna orijentacija na ispitanim gazdinstvima odnosno malim farmama svinja imala je dvojaku namenu: proizvodnja za sopstvene porodične potrebe i

komercijalizacija, odnosno prodaja određenog broja zalučene prasadi i/ili tovljenika u cilju ostvarivanja dodatnih prihoda. Na obuhvaćenim gazdinstvima utvrđeno je ukupno 3.592 grla svinja, pri čemu je prosečan broj bio 138 grla po gazdinstvu (raspon 12–600). Utvrđeno je da je prosečno radno iskustvo farmera u proizvodnji svinja iznosilo 25,5 godina (raspon 5–50). Rezultati procene biosigurnosti na 26 ispitivanih gazdinstava prikazani su u Tabeli 1. Prosečan ukupan zbir biosigurnosti iznosio je 65,5% (SD 8,8; raspon 35–83%). Jednosmernim t-testom utvrđeno je da je ovaj rezultat statistički značajno viši od postojećeg nacionalnog proseka Srbije od 61% ($t(25)=2,57$; $p<0,05$); međutim razlika u odnosu na svetski prosek od 66% nije bila statistički značajna. Od ukupno 26 gazdinstava, 18 (69,2%) je ostvarilo rezultat iznad nacionalnog proseka, dok je samo 13 (50,0%) premašilo svetski prosek.

Tabela 1. Prosečni rezultati ispitivanja biosigurnosti po potkategorijama (n=26)

Potkategorija	Prosek (%)	SD	Min	Max	Svet
A. Lokacija i smeštaj	87,0	9,3	57	100	80
B. Uvođenje novih svinja	52,1	25,1	0	94	62
C. Transport i uklanjanje	73,5	10,4	55	92	72
D. Hrana, voda, oprema	65,0	8,4	45	79	64
E. Posetioci i radnici	48,7	16,4	4	81	45
Eksterna biosigurnost	64,0	9,5	35	80	64
F. Upravljanje bolestima	62,0	18,5	23	91	67
G. Postupak sa životinjama	69,3	15,2	33	100	84
H. Čišćenje i dezinfekcija	74,3	14,1	18	96	70
Interna biosigurnost	68,8	11,3	35	90	72
UKUPNO	65,5	8,8	35	83	66

Kada se vrši analiza pojedinačnih potkategorija, lokacija i smeštaj su ostvarili najviši prosečan rezultat (87,0%), što sugerise da ispitana gazdinstva raspolažu generalno gledano adekvatnom osnovnom fizičkom infrastrukturuom na gazdinstvu. Međutim, kontrola ulaza posetilaca u gazdinstvo, farmu i radnika identifikovana je kao najslabija karika u okviru biosigurnosti sa prosečnim rezultatom od svega 48,7%. Ovaj nalaz ukazuje na nedovoljnu primenu preventivnih higijenskih mera pri ulasku različitih lica na gazdinstvo, uključujući odsustvo dezinfekcije obuće, promena odeće (presvlačenje) kao i evidencije posetilaca. Navedeno je u skladu sa rezultatima istraživanja u četiri evropske zemlje gde su takođe registrovani niski rezultati u kategoriji kontrole pristupa (*Postma et al., 2016*), kao i sa nalazima jedne druge komparativne studije biosigurnosti (*Caekebeke et al., 2020*).

Posebno je zabrinjavajuće nisko bodovanje kategorije koja se odnosi na uvođenje novih jedinki (kupovina) na gazdinstvo odnosno farmu (52,1%), što ukazuje na vrlo ograničenu primenu karantinskih mera kao i dijagnostičkog testiranja prilikom nabavke novih životinja. Ukoliko navedeno razmatramo u kontekstu kontinuiranog prisustva AKS u Srbiji, nekontrolisano uvođenje novih životinja nepoznatog zdravstvenog statusa predstavlja jedan od ključnih puteva za unošenje i širenja bolesti (*Bellini et al., 2016*; *Chenais et al., 2019*). U okviru prethodnih istraživanja utvrđeno je da se prirodni pripust i dalje detektuje kao značajan problem kako na ekstenzivnim gazdinstvima tako i porodičnim farmama, ali isto tako može se konstatovati da u okviru zakonske regulative nisu načinjene

izmene u smislu bolje kontrole navedene aktivnosti (Polaček *et al.*, 2021; Prodanov-Radulović *et al.*, 2022).

Interna biosigurnost ($68,8 \pm 11,3\%$) bila je statistički značajno viša od eksterne biosigurnosti ($64,0 \pm 9,5\%$) na osnovu uparenog t-testa ($p < 0,05$). Navedeno ukazuje da farmeri značajno više pažnje posvećuju merama koje se sprovode unutar gazdinstva, dok su mere kontrole spoljašnjih izvora rizika nedovoljno zastupljene. Međutim, upravo su spoljašnji faktori rizika ti koji su u najvećoj meri odgovorni za unošenje virusa AKS u seoska gazdinstva i male farme svinja (Prodanov-Radulović *et al.*, 2022; Plut *et al.*, 2023; Prodanov-Radulović *et al.*, 2024). Između eksterne i interne biosigurnosti utvrđena je umerena pozitivna korelacija ($r = 0,509$; $p < 0,05$), sugerišući da gazdinstva sa boljim eksternim merama ima tendenciju ka višim standardima i u internim merama biosigurnosti (Laanen *et al.*, 2013).

Jedan od najznačajnijih rezultata ovog istraživanja je odsustvo korelacije između iskustva farmera i utvrđenog nivoa biosigurnosti. Uprkos prosečnom iskustvu od 25,5 godina, ono nije bilo povezano sa boljim biosigurnosnim praksama u terenskim uslovima ($r = 0,078$; $p > 0,05$). Slično, veličina gazdinstva takođe nije pokazala značajnu povezanost sa primenjenim biosigurnosnim merama ($r = -0,137$; $p > 0,05$). Slični rezultati su utvrđeni i u istraživanjima na gazdinstvima u Istočnoj Africi (Nantima *et al.*, 2015). Navedeno sugeriše da se željeni model biosigurnosnog ponašanja ne usvaja spontano kroz višegodišnje praktično iskustvo, već zahteva dodatnu angažovanost u vidu jedne osmišljene strukturirane edukacije. U prethodnim publikacijama je već istaknuto da se populacija držaoca svinja u seoskim gazdinstvima karakteriše različitim rizičnim ponašanjima koja su duboko ukorenjena u tradicionalnom načinu gazdovanja u Srbiji (Prodanov-Radulović *et al.*, 2022; Prodanov-Radulović *et al.*, 2024). Međutim, treba napomenuti da ograničenja ove terenske studije uključuje i relativno mali uzorak ($n = 26$) i geografsku ograničenost na područje Vojvodine. Stoga, planirana istraživanja u narednom periodu treba bi da obuhvate veći broj ekstenzivnih gazdinstava iz različitih regiona Srbije.

Zaključak

Primenom *Biocheck.UGent* sistema bodovanja, po prvi put u Srbiji je izvršena kvantitativna procena biosigurnosti na gazdinstvima ekstenzivnog tipa koja su proizvodno orjentisana na svinjarsku proizvodnju za sopstvene potrebe ali i za komercijalne svrhe. Obuhvaćena gazdinstva u Vojvodini pokazuju umeren nivo biosigurnosti ($65,5\%$), statistički značajno iznad nacionalnog proseka, koji je uporediv sa svetskim prosekom. Eksterna biosigurnost je identifikovana kao slabija u poređenju sa internom, pri čemu kontrola posetilaca i uvođenje novih jedinki svinja predstavljaju oblasti koje zahtevaju hitnu intervenciju stručnjaka veterinarske medicine. Dugogodišnje iskustvo farmera i veličina gazdinstva nisu istovremeno i garancija bolje primene biosigurnosnih mera, što jasno ukazuje na neophodnost implementacije ciljanih edukativnih i savetodavnih programa. U kontekstu kontinuiranog prisustva AKS u Srbiji, unapređenje biosigurnosti na gazdinstvima ekstenzivnog tipa predstavlja prioritet u cilju za zaštite proizvodnog sektora svinjarstva u celini.

Zahvalnica

Ovaj rad je rezultat istraživanja po Ugovoru sa Ministarstvom nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada NIV-NS u 2025. godini, broj 451-03-136/2025-03/200031.

Literatura

1. Bellini S., Rutili D., Guberti V. (2016): Preventive measures aimed at minimizing the risk of African swine fever virus spread in pig farming systems. *Acta Vet Scand.* 58(1):1–10.
2. Biebaut E., Piccirillo A., Galuppo F., Milovanović B., Prodanov Radulović J., Viltrop A., Ózsvári L., Correia-Gomes C., De Nardi M., Graziosi G., Mehmedi B., Gecaj R., Angelovski B., Dodovski A., Meling S., Toftaker I., Zbikowski A., Sirbu A., Bărăitoreanu S., Pajić M., Ninković M., Gresakova L., Pogány Simonová M., Štukelj M., Starič J., Berggren K., Bart H.P. van den Borne, Santman-

- Berends I., Deniz Ayaz N., Corrége I., Allepuz A., Chantziaras I.: National definitions and legal requirements for biosecurity on small-scale livestock farms in Europe. *Preventive Veterinary Medicine* 252 (2026) 106854
3. Caekebeke N., Jonquiere F.J., Ringenier M., Aarts H., Dewulf J. (2020): Comparing farm biosecurity and antimicrobial use in high-antimicrobial-consuming pig and poultry farms in Europe. *Frontiers in Veterinary Science*, 7, 593070.
4. Chenais E., Depner K., Guberti V., Dietze K., Viltrop A., Ståhl K. (2019): Epidemiological considerations on African swine fever in Europe 2014–2018. *Porcine Health Management*, 5:6.
5. Dewulf J., Van Immerseel F. (2018): Biosecurity in Animal Production and Veterinary Medicine: From Principles to Practice. CABI, Wallingford, UK.
6. Kureljušić B., Milićević V., Milovanović B., Glišić D., Maletić J., Jezdimirović N., Kureljušić J., Prodanov-Radulović J., Savić B. (2023): Assessment of biosecurity measures in the Serbian backyards where the first ASF cases were confirmed. *Proceedings, 14th ESPHM, Thessaloniki*, p. 253.
7. Kureljušić B., Biebaut E., Caekebeke N., Milovanović B., Maletić J., Prodanov-Radulović J., Dewulf J.: Biosecurity assessment in backyard pig production in Serbia - first results of pilot testing by using the biocheck.ugent tool. *Book of Abstracts, COST Action BETTER CA20103, First Conference on Animal Biosecurity, World Animal Biosecurity Association (WABA), June 5-6, 2025, Barcelona, Spain, 2025*
8. Laanen M., Persoons D., Campsét S., Thiébaut G., Dewulf J. (2013): Relationship between biosecurity and production/antimicrobial treatment characteristics in pig herds. *The Veterinary Journal*, 198(2), 508–512.
9. Milićević V., Kureljušić B., Maksimović Žorić J., Savić B., Stanojević S., Milakara E. (2019): First occurrence of african swine fever in Serbia. *Acta Veterinaria*, 69, 4, 443–449.
10. Nantima N., Ocaido M., Ouma E., Davies J., Dione M., Okoth E., Mugisha A., Bishop R. (2015): Risk factors associated with occurrence of ASF outbreaks in smallholder pig farms along the Uganda-Kenya border. *Tropical Animal Health and Production*, 47(3), 589–595.
11. Plut J., Hajdinjak M., Prodanov-Radulović J., Grubač S., Đurđević B., Štukelj M. (2023): Risk Factor Impact on African Swine Fever Transmission in Different Extensive Pig Production Settings in Serbia. *Viruses*, 15, 1232.
12. Polaček V., Mirčeta J., Prodanov-Radulović J. (2021): Key risk factors and impact of African Swine Fever spreading on pig production in Serbia. *Acta veterinaria*, 71, 4, 371–391.
13. Postma M., Backhans A., Collineau L., Loesken S., Sjölund M., Belloc C., Emanuelson U., Grosse Beilage E., Stark K.D., Dewulf J. (2016): Evaluation of the relationship between the biosecurity status, production parameters, herd characteristics and antimicrobial usage in farrow-to-finish pig production in four EU countries. *Porcine Health Management*, 2(1), 9.
14. Prodanov-Radulović J., Pušić I., Živkov-Baloš M., Božić B., Polaček V., Grubač S., Bojkovski J. (2018): Kontrola mera biosigurnosti u svinjarskoj proizvodnji. *Ecologica*, 25, 91, 604–607.
15. Prodanov-Radulović J., Đurđević B., Petrović J., Mirčeta J., Polaček V. (2022): African swine fever: a biosecurity challenge for domestic pig production in Serbia. *Arhiv veterinarske medicine*, 15, 2, 21–38.
16. Prodanov-Radulović J., Bugarski D., Grubač S., Đurđević B., Mirčeta J., Kureljušić B., Petrović J. (2024): Analiza faktora koji utiču na efikasnost kontrole i suzbijanja afričke kuge svinja u Srbiji. *Zbornik radova, 36. Savetovanje veterinara Srbije, Zlatibor*.

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд

636.4(082)

614.449.973.11(082)

СИМПОЗИЈУМ са међународним учешћем "Здравствена заштита, селекција и репродукција свиња" (23 ; 2026 ; Велико Градиште)

Zbornik radova i kratkih sadržaja 23. simpozijuma sa međunarodnim učešćem "Zdravstvena zaštita, selekcija i reprodukcija svinja", Srebno jezero - Veliko Gradište, 17. i 18. septembar 2026. godine / [organizatori] Veterinarski specijalistički institut "Požarevac" i Fakultet veterinarske medicine Univerziteta u Beogradu. - Požarevac ; Petrovac na Mlavi : Hypotrade, 2026 (Petrovac na Mlavi : Hypotrade). - 145 str. : ilustr. ; 24 cm

Kor. nasl. - Tiraž 200. - Apstrakti na engl. jeziku uz pojedine radove. - Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-909638-0-5

a) Свиње – Здравствена заштита – Зборници b) Свиње – Размножавање -
- Зборници

COBISS.SR-ID 200883977

Veterinarski specijalistički institut „Požarevac“
12000 Požarevac, Dunavska 89 B,
tel/fax: 012/554-840, 554-940
email: office@vsipozarevac.com
www.vsipozarevac.com